

**Прийнято вченою радою,
протокол №7 від 02.07.2021.
ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказом № 305 ОД від 02.07.2021р.**

**ПОРЯДОК
подання та розгляду заяв про випадки булінгу (цькування),
реагування на доведені випадки булінгу (цькування)
у Національному технічному університеті
«Харківський політехнічний інститут»**

**м. Харків
2021 р.**

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Цей Порядок розроблено згідно з Конституцією України, законами України "Про освіту", " Про вищу освіту", «Про запобігання та протидію домашньому насильству», «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькуванню)» та відповідних нормативно-розпорядчих документів Міністерства освіти і науки України щодо протидії булінгу (цькування) з метою визначення основних вимог до організації розгляду заяв про випадки булінгу (цькування) та заходи реагування на доведені випадки булінгу (цькування).

1.2. Основні завдання Порядку:

- ознайомлення здобувачів вищої освіти, отримувачів освітніх послуг, співробітників НТУ «ХПІ» (далі - Університет) з типовими ознаками булінгу, його видами та проявами;

- визначення механізм вирішення конфліктних ситуацій;

- підвищення рівня самосвідомості здобувачів вищої освіти, отримувачів освітніх послуг, співробітників інституту.

1.3. Терміни, використані у цьому Порядку, вживаються у таких значеннях:

• кривдник (булер) - учасник освітнього процесу, в тому числі малолітня чи неповнолітня особа, яка вчиняє булінг (цькування) щодо іншого учасника освітнього процесу;

• потерпілий (жертва булінгу) - учасник освітнього процесу, в тому числі малолітня чи неповнолітня особа, щодо якої було вчинено боулінг (цькування);

• спостерігачі - свідки та (або) безпосередні очевидці випадку боулінгу (цькування);

• сторони булінгу (цькування) - безпосередні учасники випадку: кривдник (булер), потерпілий (жертва булінгу), спостерігачі (за наявності).

Інші терміни вживаються у значеннях, наведених у Законах України «Про освіту», «Про соціальні послуги», «Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю», «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків», «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні».

1.4. До булінгу (цькування) належать випадки, які відбуваються безпосередньо території університетського кампусу, студмістечку, спорткомплексу, спортивно-оздоровчому таборі «Політехнік» та на прилеглих територіях під час заходів, передбачених освітньою програмою та інших освітніх заходів, що організовуються за згодою керівництва університету.

1.5. Ознаками булінгу (цькування) є систематичне вчинення учасниками освітнього процесу діянь стосовно інших учасників освітнього процесу, в тому числі із застосуванням засобів електронних комунікацій, а саме:

• умисне позбавлення їжі, одягу, коштів, документів, іншого майна або можливості користуватися ними, перешкоджання в отриманні освітніх послуг, примушування до праці та інші правопорушення економічного характеру;

• словесні образи, погрози, у тому числі щодо третіх осіб, приниження,

• переслідування, залякування, інші діяння, спрямовані на обмеження волевиявлення особи;

- будь-яка форма небажаної вербальної, невербальної чи фізичної поведінки сексуального характеру, зокрема принизливі погляди, жести, образливі рухи тіла, прізвиська, образи, жарти, погрози, поширення образливих чуток;

- будь-яка форма небажаної фізичної поведінки, зокрема ляпаси, стусани, штовхання, щипання, шмагання, кусання, завдання ударів;

- інші правопорушення насильницького характеру..

1.6. Повідомляти про випадки булінгу (цькування) в університеті може будь-яка особа, учасником або стороною якого вона стала або яка підозрює про його вчинення стосовно неповнолітньої особи та/або такою особою стосовно інших учасників освітнього процесу, або про який отримала достовірну інформацію.

Повнолітні учасники освітнього процесу зобов'язані вжити заходів невідкладного реагування у разі звернення учасника освітнього процесу та/або якщо вони стали свідками булінгу (цькування) (оцінити рівень небезпеки життю та здоров'ю сторін булінгу (цькування), негайно втрутитись із метою припинення небезпечного впливу, надати (за потреби) невідкладну медичну та психологічну допомогу, звернутись до органів охорони здоров'я для надання медичної допомоги тощо).

2. ПОРЯДОК РОЗГЛЯДУ ЗАЯВ

ПРО ВИПАДКИ БУЛІНГУ (ЦЬКУВАННЯ)

2.1. У роботі з заявами про випадки булінгу (цькування) забезпечується кваліфікований, неупереджений, об'єктивний і своєчасний їх розгляд з метою оперативного розв'язання порушених у них питань, задоволення законних вимог заявників, реального поновлення порушених конституційних прав та запобігання надалі таким порушенням.

2.2. Рішення, чи (бездіяльність) у сфері управлінської діяльності закладу вищої освіти можуть бути оскаржені у разі:

- порушення прав і законних інтересів громадян (групи громадян);
- створення перешкод здійсненню громадянином його прав і законних інтересів чи свобод;
- незаконного покладення на громадянина обов'язків або його незаконного притягнення до відповідальності.

2.3. Заяви про випадки булінгу (цькування) до адміністрації закладу вищої освіти подаються у письмовій формі.

У заяві слід зазначати:

1. Прізвище, ім'я та по батькові.
2. Прізвище ім'я та по батькові особи, яка порушила Ваші права.
3. У чому конкретно полягає суть порушення Ваших прав.
4. Коли або в який строк допущено порушення Ваших прав.
5. Яких заходів Ви вживали для поновлення Ваших прав.
6. Чи зверталися Ви до когось за захистом порушених прав.
7. Суть Вашої заяви.
8. Дату та власноручний підпис.

2.4. Заява про випадки булінгу (цькування) до адміністрації університету може бути прийнята у письмовому вигляді під час особистого прийому у ректора,

проректора з науково-педагогічної та виховної роботи та декана факультету (директора інституту) та обов'язково передаються у день надходження до відділу діловодства та канцелярії для подальшої реєстрації у встановленому порядку

2.5. Заяви про випадки булінгу (цькування), що найшли на адресу університету поштою, отримує відділ діловодства і канцелярії університету та в день отримання передає ректору університету або проректору за напрямком діяльності. Прийом, попередній розгляд та реєстрація заяв про випадки булінгу (цькування) здійснюється у день їх надходження.

2.6. Діловодство за заявами про випадки булінгу (цькування) в університеті ведеться окремо від інших видів діловодства і покладається на відділ діловодства та канцелярії. Заяви про випадки булінгу (цькування), що надходять до університету, реєструються у журналі із проставленням таких елементів:

- дата надходження заяви;
- прізвище, ім'я, по батькові заявника, категорія/соціальний стан заявника;
- джерело одержання заяви про випадки булінгу (цькування);
- порушені питання.

2.7. Початком строку розгляду заяви про випадки булінгу (цькування) вважається день надходження та реєстрації заяви в журналі. Попередній розгляд заяв про випадки булінгу (цькування) та строк їх надходження до безпосередніх виконавців не повинен перевищувати одного робочого дня.

2.8. За результатами первинного розгляду заяв про випадки булінгу (цькування) ректоратом університету щодо кожної заяви має бути прийняте одне з таких рішень:

- прийняти до розгляду;
- надіслати за належністю, якщо порушені у заяві про випадки булінгу (цькування) питання не входять до компетенції університету, про що одночасно повідомити заявника;
- залишити без розгляду.

2.9. У разі потреби ректоратом університету може бути прийняте рішення щодо комісійного розгляду заяви про випадки булінгу (цькування). У разі, якщо заява про випадки булінгу (цькування) не містить даних, необхідних для прийняття обґрунтованого рішення, воно не пізніше ніж у п'ятиденний строк залишається без розгляду з відповідними роз'ясненнями. Контроль за своєчасним розглядом заяв про випадки булінгу (цькування) здійснюється ректором університету або профільним проректором.

2.10. З метою оперативного вирішення питань, порушених у заяві про випадки булінгу (цькування), адміністрацією університету встановлюється термін його розгляду. Заяви про випадки булінгу (цькування) розглядаються і вирішуються у строк не більше одного місяця від дня їх надходження, а ті, що не потребують додаткового вивчення, але не пізніше п'ятнадцяти календарних днів з дня їх отримання. Виконавці зобов'язані уважно вивчити зміст заяви про випадки булінгу (цькування), факти, що наведені у ній, та питання, що потребують вирішення.

У разі потреби вимагати необхідні матеріали та перевіряти факти, що викладені у заяві уживати інших заходів для об'єктивного вирішення порушених авто-

рами заяв питань, з'ясовувати обставини, усунути причини, та умови, які спонукають громадян скаржитися, відповідно до вимог чинного законодавства.

3. СУБ'ЄКТИ РЕАГУВАННЯ У РАЗІ НАСТАННЯ ВИПАДКУ БУЛІНГУ (ЦЬКУВАННЯ) В НТУ «ХП»

3.1. Суб'єкти реагування на випадки булінгу (цькування) в університеті діють в межах повноважень, передбачених чинним законодавством та цим Порядком.

3.2 Ректор:

- сприяє створенню безпечного освітнього середовища в інституті та вживає заходів для надання соціальних та психолого-педагогічних послуг здобувачам освіти, які вчинили булінг (цькування), стали його свідками або постраждали від булінгу;
- розглядає скарги про відмову у реагуванні на випадки булінгу (цькування) за заявами здобувачів освіти, їхніх батьків, законних представників, інших осіб та приймає рішення за результатами розгляду таких скарг;
- у разі необхідності повідомляє уповноважені підрозділи органів Національної поліції України та службі у справах дітей про випадки булінгу (цькування) в інституті.

3.3. Проректор з науково-педагогічної та виховної роботи здійснює контроль за:

- виконанням плану заходів, спрямованих на запобігання та протидію булінгу (цькуванню);
- порядком подання та розгляду (з дотриманням конфіденційності) заяв про випадки булінгу (цькування) в університеті;
- порядком реагування на доведені випадки булінгу (цькування) в університеті та відповідальність осіб, причетних до булінгу (цькування).

3.4. Науково - педагогічні та інші працівники університету:

- забезпечують здобувачам вищої освіти захист під час освітнього процесу від будь - яких форм насильства та експлуатації, у тому числі булінгу (цькування), дискримінації за будь-якою ознакою, від пропаганди та агітації, що завдають шкоди здоров'ю;
- повідомляють адміністрацію університету про факти булінгу (цькування) стосовно здобувачів освіти, науково-педагогічних працівників, інших осіб, які залучаються до освітнього процесу, свідком яких вони були особисто або про які отримали достовірну інформацію від інших осіб;
- сприяють у проведенні розслідування щодо випадків булінгу (цькування);
- за потреби надати домедичну допомогу та викликати бригаду екстреної(швидкої) медичної допомоги;

3.5. У разі потреби наказом ректора створюється комісія з розгляду заяв про випадки булінгу, прийняття рішення та встановлення відповідальності осіб, причетних до булінгу (цькування). Комісія складається з голови, секретаря та не менше п'яти її членів.

До участі в засіданні комісії за згодою можуть залучатися психологи, батьки або інші законні представники малолітніх або неповнолітніх сторін булінгу (цькування), а також сторони булінгу (цькування), представники інших суб'єктів реагування та інші заінтересовані особи.

3.5.1. До повноважень комісії належать:

- розгляд та аналіз матеріалів щодо обставин випадку боулінгу (цькування);
- визначення сторін булінгу (цькування), можливих причин та необхідних заходів для їх усунення;
- оцінка потреб сторін боулінгу в отриманні соціальних та психолого-педагогічних послуг, в тому числі із залученням необхідних фахівців з надання правової, соціальної та іншої допомоги тощо;
- надання рекомендацій для науково-педагогічних працівників університету щодо доцільних методів навчання та організації роботи з неповнолітніми сторонами булінгу (цькування) та їхніми батьками або законними представниками;
- формування рекомендацій для батьків або законних представників неповнолітньої особи, яка стала стороною булінгу (цькування);
- визначення заходів виховного впливу щодо сторін боулінгу у групі, де стався випадок булінгу.

3.5.2. Особи, залучені до участі в засіданні комісії, зобов'язані дотримуватись принципів діяльності комісії, зокрема не розголошувати стороннім особам відомості, що стали їм відомі у зв'язку з участю у роботі комісії, і не використовувати їх у своїх інтересах або інтересах третіх осіб.

3.5.3. Рішення з питань, що розглядаються на засіданні комісії, приймаються шляхом відкритого голосування більшістю голосів від затвердженого складу комісії. У разі рівного розподілу голосів голос голови комісії є вирішальним.

Під час проведення засідання комісії секретар комісії веде протокол засідання комісії.

3.5.4. Голова комісії доводить до відома ректора, профільного проректора та учасників освітнього процесу рішення комісії згідно з протоколом засідання.

3.5.5. У разі якщо випадок булінгу був одноразовий, питання налагодження мікроклімату в освітньому середовищі та розв'язання конфлікту вирішується в межах інституту учасниками освітнього процесу.

3.5.6. У разі підтвердження факту вчинення булінгу (цькування), за результатами розслідування та висновків комісії, ректором або профільним проректором повідомляються уповноважені підрозділи органів Національної поліції України та територіальний орган служби у справах дітей /центр соціальної служби для сім'ї, дітей та молоді про випадки булінгу (цькування).

3.5.7. У разі незгоди із рішенням комісії потерпілий чи його (її) представник/кривдник можуть звернутися до уповноважених підрозділів органів Національної поліції України (ювенальна поліція) та Служби у справах дітей.

3.5.8. Кривдник, потерпілий зобов'язані виконувати рішення та рекомендації комісії.

4. ЗАСТОСУВАННЯ ЗАХОДІВ СОЦІАЛЬНО-ВИХОВНОГО ВПЛИВУ ЩОДО ЗАПОБІГАННЯ БУЛІНГУ (ЦЬКУВАННЮ)

4.1. Для відновлення та нормалізації відносин між учасниками освітнього процесу після випадку булінгу (цькування) з метою створення та сприятливого для навчання та роботи освітнього середовища в системі діяльності університету впроваджуються заходи соціально-виховного характеру, які забезпечують виправлення деструктивних реакцій та норм поведінки між сторонами боулінгу.

4.2. Діяльність щодо запобігання та протидії булінгу (цькуванню) в університеті є системним виховним процесом, який оснований на принципах:

- недискримінації за будь-якими ознаками;
- ненасильницької поведінки в міжособистісних стосунках;
- партнерства та підтримки між науково-педагогічними працівниками батьками (законними представниками) здобувачів вищої освіти;
- розвитку соціального та емоційного інтелекту учасників освітнього процесу;
- гендерної рівності;
- участі учасників освітнього процесу в прийнятті рішень відповідно до положень законодавства та установчих документів закладу освіти.

4.3. Діяльність щодо запобігання та протидії булінгу (цькуванню) в університеті відображається в плані заходів, спрямованих на запобігання та протидію булінгу (цькуванню).

Планування відповідних заходів спрямовано на:

- задоволення потреб у створенні безпечного освітнього середовища;
- організації належних заходів безпеки відповідно до законодавства (охорона, відеоспостереження за місцями загального користування тощо);
- контроль за використанням засобів електронних комунікацій;
- розуміння та сприйняття цінності прав та свобод людини, вміння відстоювати свої права та поважати права інших;
- розуміння та сприйняття принципів рівності та недискримінації, поваги
- здатності попереджувати та розв'язувати конфлікти ненасильницьким шляхом;
- відповідального ставлення до своїх громадянських прав і обов'язків, пов'язаних з участю в суспільному житті;
- підвищення рівня обізнаності учасників освітнього процесу про боулінг (цькування), його причини та наслідки, порядок реагування на випадки булінгу (цькування) тощо.
- створення в інституті культури, що ґрунтується на нетерпимості до будь-яких форм насильства

4.3. Ректор університету забезпечує виконання заходів для надання соціальних та психолого-педагогічних послуг здобувачам освіти, які вчинили булінг, стали його свідками або постраждали від булінгу (цькування).

4.4. Заходи виховного впливу реалізуються науково-педагогічними працівниками університету із залученням необхідних фахівців із надання правової, психо-

логічної, соціальної та іншої допомоги, в тому числі територіальних органів (підрозділів) служб у справах дітей та центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді тощо.

5. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

5.1. Цей Порядок обговорюється на вченій раді університету та затверджується наказом ректора і є обов'язковими до виконання усіма учасниками освітнього процесу.

5.2. Відповідальність за ознайомлення з Порядком та іншими документами, що регламентують запобігання та протидію булінгу з боку науково-педагогічних працівників несуть завідувачі кафедрами; з боку здобувачів вищої освіти декани факультетів/дирекції інститутів; з боку аспірантів та докторантів несе начальник аспірантури; з боку інших працівників несуть керівники структурних підрозділів.

5.3. Університет забезпечує публічний доступ до тексту Порядку через власний офіційний Веб-сайт.

5.4. Зміни та доповнення до Порядку вносяться рішенням вченої ради університету та затверджуються наказом ректора.